

(10991) Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

ALİ SERDAR SAĞKAL

YALÇIN ÖZDEMİR

Adnan Menderes Üniversitesi

Adnan Menderes Üniversitesi

Problem Durumu

Alanyazın incelendiğinde, algılanan romantik ilişki kalitesini ölçmeye yönelik çeşitli ölçekler geliştirildiği görülmektedir. Konuyla ilgili kuramsal ve görgül alanyazında, romantik ilişki kalitesine yönelik altı temel boyut öne çıkmaktadır: Doyum (Hendrick, 1988), adanmışlık (Adams ve Jones, 1997), güven (Boon ve Holmes, 1990), yakınlık (Aron, Aron ve Smollan, 1992; Sternberg, 1986), tutku (Aron ve Westbay, 1996; Sternberg, 1986) ve aşk (Fehr ve Russell, 1991). Bazı çalışmalar adanmışlık, güven, doyum ve aşk boyutlarının kendi aralarında yüksek korelasyonlar gösterdiğini, buna bağlı olarak ilişki kalitesi algısının ayrı boyutlar yerine genel bir ilişki kalitesi değerlendirmesini ifade ettiğini ileri sürmektedirler (Acker ve Davis, 1992). Fletcher, Simpson ve Thomas (2000) ise algılanan romantik ilişki kalitesinin doyum, adanmışlık, güven, yakınlık, tutku ve aşk boyutlarını içerdiğini, bu boyutların bir noktaya kadar birbirlerinden bağımsız olduğunu ama yine de bireyin genel romantik ilişki kalitesine yönelik algısının ölçümünde önemli göstergeler olduğunu ileri sürmektedirler. Fletcher ve diğerleri, algılanan romantik ilişki kalitesinin ölçümüne yönelik ileri sürdükleri hipotez modeli test etmek için doyum, adanmışlık, güven, yakınlık, tutku ve aşk boyutlarında üçer maddeden oluşan çok boyutlu Algılanan İlişki Kalitesi Yapıları Envanteri geliştirmiş ve bu ölçek maddeleri üzerinden tek boyutluluğu ve çok boyutluluğu değerlendiren doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirmişlerdir. Araştırma bulguları, altı boyutlu ikinci düzey hipotez modelin doğrulandığını göstermiştir. Fletcher ve diğerleri, her biri üçer maddeli altı alt boyutlu Algılanan İlişki Kalitesi Yapıları Envanteri'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak araştırmalarda kullanım avantajları sağlayacağını vurgulamaktadırlar. Bunun yanı sıra, araştırmalarda katılımcıların genel romantik ilişki kalitesi algısı ölçülmek istendiğinde bu envanterin bütünü kullanmak yerine, envanterdeki alt boyutların her birinden o boyutu en iyi temsil eden maddelerden birinin alınarak toplam 6 maddeden (1, 4, 7, 10, 13 ve 16) oluşan tek boyutlu bir genel romantik ilişki kalitesi algısı ölçeğinin kullanılmasını önermektedirler. Orijinal çalışmada, Algılanan İlişki Kalitesi Yapıları Envanteri'nin 6 maddeli formu için düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının .30 ve üzerinde (Çalışma 1'de .48 ile .77; çalışma 2'de .45 ile .80 arasında değiştiği) ve Cronbach alfa katsayılarının .85 ve üzerinde (Çalışma 1'de alfa = .88; çalışma 2'de alfa = .85) olduğu rapor edilmiştir. Alanyazında son yıllarda çok değişkenli, boylamsal ve geniş örneklemelere dayalı araştırma yürütme eğilimleri nedeniyle daha kısa ölçme araçlarına duyulan gereksinimleri de karşılayabilme amacıyla bu çalışmada Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği Türkçe'ye uyarlanmış ve psikometrik özellikleri incelenmiştir.

Araştırma Yöntemi

Araştırmanın çalışma grubunu, Adnan Menderes Üniversitesi'nde eğitimine devam eden ve karşı cinsle romantik bir ilişkisi bulunan, uygun örnekleme yöntemiyle ulaşılan toplam 366 öğrenci ($n=279$ kadın, %76,2; $n=87$ erkek, %23,8) oluşturmuştur.

Katılımcıların yaşları 18 ile 25 ($M = 20.22$, $ss = 1.56$) arasında değişmektedir. Sevgililik süreleri, katılımcıların %8,7'si için bir aydan az, %25,4'ü için 1-6 ay arası, %14,8'i için 6-12 ay arası, %51,1'i için bir yıldan fazla olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların tümü sevgili, bekar ve yalnızca %1,4'ü sevgiliyle aynı evde birlikte yaşamaktadır. Bu çalışmada, Fletcher ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen The Perceived Relationship Quality Components (PRQC) Inventory, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) adıyla Türkçe'ye uyarlanmıştır. Bu çalışmada, Fletcher ve diğerlerinin (2000) algılanan genel romantik ilişki kalitesinin ölçümü için araştırmalarda kullanılmasını önerdikleri 6 maddeli (1, 4, 7, 10, 13 ve 16 nolu maddeler) formu için bu çalışmada sırasıyla çeviri işlemleri, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yürütülmüştür. Maddeler, 7'li Likert ölçek (1 = Hiç; 7 = Çok) üzerinde yanıtlanmaktadır. Ölçek maddelerine verilen yanıtlar üzerinden elde edilen toplam puanlar 6 ile 42 arasında değişmektedir. Bu çalışmada, ölçeğin yapı geçerliğini incelemek için tek faktörlü hipotez modelin veri uyumunu test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında, düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve Cronbach alfa katsayısı rapor edilmiştir.

Beklenen/Geçici Sonuçlar

Bu çalışmada, analizler öncesinde veri tarama işlemleri kapsamında frekanslar, kayıp değerler, tek ve çok değişkenli uç değerler ve normallik varsayımları incelenmiştir. Çok değişkenli normallik varsayımının ihlal edilmesi nedeniyle analizlerde verinin dağılımını dikkate alarak standart hataları ve ki-kare istatistiğini düzelteren Satorra-Bentler ölçeklendirilmiş ki-kare istatistiği kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, tek faktörlü modelin veri setine iyi uyum sağladığını göstermiştir ($S-B \chi^2(9) = 22.97$, $p < .05$, $\chi^2/df = 2.55$; RMSEA = .067, % 90 GAI [.03, .10]; NFI = .98, NNFI = .98; CFI = .99; GFI = .97, AGFI = .93; SRMR = .03). Tüm parametre değerlerinin .01 düzeyinde anlamlı olduğu ve faktör yüklerinin .49 ile .79 arasında değiştiği belirlenmiştir. Güvenirlik çalışmaları, düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının .45 ile .76 arasında değiştiği; Cronbach alfa katsayısının ise .86 olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları, beliren yetişkinlerin genel romantik ilişki kalitesi algılarının ölçülmesinde Türkçe'ye uyarlanan Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin araştırmacılar/uygulayıcılar tarafından geçerli ve güvenilir kısa bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişki, romantik ilişki kalitesi, geçerlik, güvenilirlik

Kaynakça

- Acker, M. & Davis, M. H. (1992). Intimacy, passion, and commitment in adult romantic relationships: A test of the Triangular Theory of Love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9, 21-50.
- Adams, J. & Jones, W. H. (1997). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1177-1196.
- Aron, A., Aron, E. N., & Smollan, D. (1992). Inclusion of other in the Self Scale and the structure of interpersonal closeness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 596-612.
- Aron, A. & Westbay, L. (1996). Dimensions of the prototype of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 535-551.
- Boon, S. & Holmes, J. G. (1990). *Interpersonal trust, attachment, and emotion*. Paper presented at the International Conference of Personal Relationships, Oxford, England.
- Fehr, B. & Russell, J. A. (1991). The concept of love viewed from a prototype perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 425-438.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., & Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354.
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 50, 93-98.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93, 119-135.